

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izdaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire, edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni.
Filiale: Novo mesto.

SLOVENE

Vojno poročilo št. 935 Siloviti boji v Sirti

V Sirti in južni Libiji so bili zajeti sovražni ujetniki in zaplenjeno je bilo vojno gradivo — Bombe na alžirska letališča

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:
Nasproti poskusi ovirati določene premike osnih enot v Sirti so propadli po silovitih bojih, v katerih smo zajeli ujetnike in zaplenili vojno gradivo.
V predpuščavski pokrajini južne Libije so saharški oddelki razpršili sovražne skupine, uničili nekaj vozil ter prijeli nekaj ujetnikov.
Naši lovci so tudi obstreljevali in zažigali angleška oklepna vozila.
Nemško letalstvo je bombardiralo alžirska letalska oporišča, zasedena od anglo-amerikanskih sil ter je posebno močno delovalo nad napravami v Philippevilleju. Nemški lovci so v boju sestrelili tri letala.
Letalski napadi so povzročili izgube med prebivalstvom v Sfaxu in Tunisu. Tri napadajoča letala, ki jih je zadelo protiletalska obramba, so treščila na tla blizu zadnjega mesta.

Vladar pri otvoritvi akademskega leta v Campidogliju

Rim, 17. decembra. AS. Včeraj zjutraj je bila na Campidogliju ob navzočnosti vladarja slovesna otvoritev 17. akademskega leta višjih tečajev za rimske študije, ki so pod pokroviteljstvom vlade. Pri sprejemu vladarja so bili tajnik stranke, minister Bottai, ki je zastopal vlado, predsednik senata Suardo, narodni svetnik Gray, ki je zastopal zbornico lašijev in korporacij, predsednik italijanske kr. akademije Federzoni, rimski guverner ter predsednik zavoda. Vladar je v spremstvu prvega pribočnika generala Punttonija vstopil v dvorano Giulio Cesare, kjer so ga viharno pozdravili. V dvorani so bili zbrani mnogi diplomatski, politični, znanstveni in kulturni odličniki ter visoki zastopniki oboroženih sil. Navzoči so bili tudi nemški poslanik von Mackensen, japonski odpravnik poslov, italijanski poslanik pri sv. stolici, prefekt, zvezni tajnik, armadni general, višji častniki, akademiki in novinarji. Na vladarjevi desnici je bil kardinal Pelegrineti. Predsednik C. Galassi Paluzzi se je vladarju zahvalil za čast, ki jo je slovesnosti izkazal s svojim obiskom, nato pa opisal obširno delo, opravljeno v zavodu v preteklem akademskem letu. Očrtal je tudi še bolj poglobljeno delo za prihodnje leto ter poudaril narodno, znanstvene in kulturne koristi, ki jih rodijo študiji o Rimu.
Nato je guverner knez Gia Giacomo Borghese

Novih 18 trgovskih ladij potopljenih

Nemške podmornice so potopile 18 trgovskih ladij z 98.000 tonami ter en rušilec — Pri Toropcu obkoljene sovjetske sile uničene — Hude sovjetske izgube pri Tereku ter med Volgo in Donom

Hitlerjev glavni stan, 17. dec. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje izredno poročilo: Nemške podmornice so potopile v severnem, južnem in srednjem Atlantiku ter na morškem področju okrog Kapskega mesta 18 trgovskih ladij s skupno 98.000 tonami ter 1 rušilec iz konvoja. Tri nadaljnje ladje so bile torpedirane.
Med potopljenimi ladjami je tudi več velikih petrolejskih ladij.

Hitlerjev glavni stan, 17. dec. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:
Čete kopne vojske in orožja SS so na področju Tereka s hudimi izgubami za sovražnika odbile sovjetski napad.

Nemške in rumunske čete so s podporo bojnih letal vrgle sovražnikov napad med Volgo in Donom dalje nazaj ter zavrnil v velikem Donskem kolenu močnejše sovražnikove sile deloma v protinapadu. Uničenih je bilo 30 oklepnih voz.

Z uporabo močnejših pehotnih in oklepnih sil je sovražnik nadaljeval svoje napade proti odseku italijanskih čet na reki Donu. S sode-

lovanjem nemških oddelkov sta tukaj pehota in letalstvo prizadejala sovražniku visoke izgube v ljudeh in gradivu. Borbe trajajo še dalje.

Južno od Rževa so se razsuli ponovni sovražnikovi napadi ob izgubi 50 oklepnih voz. Uničenje jugovzhodno od Toropca obkoljenih sil je bilo zaključeno. Razen najtežjih krvavih izgub se je tamkaj število ujetnikov povečalo na 4200, razen tega pa je bilo uničenih ali pa zaplenjenih 542 oklepnih voz, 447 topov, veliko število težkega in lahkega pehotnega orožja, nad 1000 tovornih avtomobilov in zelo veliko drugega vojnega materiala.

V severnem odseku so se izjalovili krajevni nasprotnikovi napadi. Sovjeti so izgubili večera 60 letal. Samo madžarski lovci so sestrelili 4 letala. Sedem nemških letal je bilo izgubljenih.

V Cirenajki se je nemško-italijanska oklepna armada po načrtu odmaknila proti zapadu. Vsi nasprotnikovi poskusi, da bi posegel v te premike, so bili s hudimi napadi zavrjeni. Novi težki letalski napadi nemških bojnih letal so bili večeraj usmerjeni na pristanišče naprave v Bengaziju.

V Alžiru in v tuniskem obsejnim področju so oddelki letalstva nadaljevali z obstreljevanjem sovražnih letalskih in pomorskih oporišč.

Posamezna angleška letala so v večerajšnjih večernih urah izvedla nekaj motilnih napadov nad severno zapadnim nemškim ozemljem. En štirimotorni bombnik je bil sestreljen nad Holandsko.

V južni Angliji so izvedla nemška bojna letala podnevi napade na več krajev z razdiralnimi in zažigalnimi bombami. Eno letalo je pogrešano.

Berlin, 17. dec. AS. Danes zjutraj se je izvedelo iz vzhodnega bojišča, da je bil obroč okoli obkoljenih sovjetskih oddelkov pri Toropcu zmanjšan približno za eno tretjino in da obkoljeni sovjetski oddelki nimajo nobene možnosti za rešitev. Vsi poskusi za zlom obroča so bili brezuspešni in krvavi. Tudi boljševiski razbremenilni napadi od zunanje strani niso uspeli. V berlinskih vojaških krogih smatrajo, da so vzroki sovjetskih neuspehov velike izgube, zlasti izgube tankov, ki jih je sovražnik utrpel zadnje dni.

Enrico Celio — nov švicarski predsednik

Celijeva izjava o prijateljstvu med Italijo in Švico

Bern, 17. dec. AS. Danes zjutraj je bilo zasedanje švicarskih zveznih zbornic, ki so volile novega državnega predsednika za leto 1943. Za zveznega predsednika je bil izvoljen Enrico Celio. Za izvolitev zadošča sicer 89 glasov, toda Celio je dobil 177 glasov, kar dokazuje, kako velik ugled uživa po vsej deželi. Predsednik Celio je bil rojen leta 1889. v majhni vasi Ambri, ki leži 7 km od Airole, rojstnega kraja bivšega švicarskega predsednika Motte, čigar naslednik je Celio v zveznem svetu. Družina Celio je italijanskega porekla in Celio je bil kot Italijan najprej vzgojen v Milanu, nakar je obiskoval katoliško univerzo v Freiburgu, kjer sta mu bila učitelja Paolo Arcari in akademik Julij Bartoni. Okrog 20 let je bil častnik v kantonu Ticino, nakar je bil poklican na visoka mesta v kantonu in pozneje je bil izvoljen za člana kantonske vlade, ki ji je leta 1938, tudi predsedoval. Svojo skrb je posvečal zlasti ticsinski šoli ter ohranitvi javnega reda v najrazburkanejših časih državljanskega življenja tega desetletja. Kakor je znano, je bil poklican v zvezni svet takoj po Mottovi smrti leta 1940. Njegova miselnost je razvidna iz nekega nedavnega govora, v katerem je dejal: »Pomislimo, da so vse naše meje države Italija, Nemčija in Francija svobodno spoštovale naše

ozemlje, našo neodvisnost in našo nevtralnost, dočim je bila usoda drugih evropskih držav kaj drugačna. Ne pozabimo, da tudi v najhujši vojni Švica lahko svobodno posluje s sosednimi narodi s pomočjo trgovskih pogodb, ki po načelu »daj — dam« predstavljajo bistvo narodnega gospodarstva. Če na prvem mestu omenim hitro sklenitev trgovske pogodbe z Italijo, hočem s tem poudariti znano in izdatno prijateljstvo te velike države do Švice in zadovoljstvo nas Ticinev, ki smo italijanski rod v švicarski zvezi, kateri smo lahko posebno ponosni in veseli takega prijateljstva.

Berna, 17. dec. AS. Po izvolitvi za švicarskega predsednika je dal Enrico Celio naslednjo izjavo dopisniku agencije Stefani: »Tičinec, kakor moj velik prednik Luigi Motte, čigar učence sem od prvih let svojega političnega delovanja, kakor on visoko cenim prispevek, ki ga je skozi stoletja dal italijanski genij skupno z italijanskim delom civilizaciji in napredku in ne morem gledati na odnose med Italijo in Švico drugače kakor da so navdahnjeni s čustvi vzajemnega prijateljstva. To prijateljstvo ni od danes, ker ima svoje korenine v tradiciji švicarskega ljudstva in zveznega sveta.

imel uvodno predavanje o urbanizmu. Govornik je poudaril, kako važen je bil prispevek kr. zavoda, ko se je lotil največjih vprašanj novega regulacijskega načrta rimskega mesta, ter nato prikazal potrebo novega načrta, ki bo dobil ime po dvajseti obletnici. Dejal je, da se more dotakniti vprašanja samo s političnega in upravnega vidika, tehnične podrobnosti pa da prepušča veščakom. Nato je omenil najnujnejše potrebe v tem problemu in omenil Ducejevo svarilo, da »nas prekipeljavajoči razvoj prestolnice ne sme premagati«. Največji problemi so v močnem porastu prebivalstva, ki se pozna v naraščajočem pomanjkanju stanovanj, in v prometnih težavah starega mestnega predela, kjer se razvija brzina modernega mestnega življenja.

Govornik je tudi poudaril potrebo bolj vneta kmetijskega dela, ki je važno ne samo za prehrano mesta, marveč tudi za npravno in gmotno trdnost plemena. Zaključil je, da je treba tuju, nekdanjemu zavezniku, ki hoče Italijo podjarmiti in ponižati, odgovoriti z najbolj ponosno besedo tisočletne omike.

Predavatelju so po govoru vneta plaskali.
Nato je vladar zapustil dvorano ob viharnem pozdravljanju navzočih in velike množice, ki se je bila zbrala na Piazza del Campidoglio.

Armira se hrabro vojskuje

Berlin, 17. dec. AS. Že tri dni omenja nemško vojni poročilo čete italijanskega ekspedicijskega zbora v Rusiji, ki junaško odgovarjajo na sovražne napade ter ovirajo sovražnikovo napadalnost s krvavimi izgubami, katere mu povzročajo. Delovanje italijanskih vojakov je posledica novega momenta v vojni na bojišču ob srednjem Donu. Rusi že nekaj časa izvajajo novo delovanje proti italijanskim oddelkom. Očitvidno je bilo, da so se pripravljali za večji nastop. Italijansko ogledniško letalstvo je poročalo o prihodu novih čet in sredstev na novo črto, kjer je bilo več nedvomno pomembnih premikov. Sredi prejšnjega tedna je prispelo tjakaj tudi mnogo lovskih letal

in bombnikov. Ko je bila priprava končana, je boljševisko poveljstvo zaukazalo celo vrsto napadov na različne točke, ki jih drži italijanski ekspedicijski zbor. V začetku tega tedna je bila boljševiska inicijativa enotna. Toda kakor vedno so naši vojaki ponosno zavrli naskok sovjetske pehote in konjenice, odbili celo vrsto napadov in s silnimi protinapadi zelo povečali število sovražnih izgub. Zadržanje italijanskih čet, ki so velik činitelj v sklopu sil, s katerimi izvaja nemško vrhovno poveljstvo svoje operativne načrte, po svoje prispeva k zlomu nad Timošenkom, ki je bil še enkrat tepen na življenjsko važnem odseku za Rusijo.

Francija je odgovorna za dogodke v Afriki

Bukarešta, 17. dec. AS. Divizijski general Virgilio Economu — znani vojaški kritik lista »Viatza« — razpravljajoč o najnovejšem položaju v Afriki, zvrata na Francoze vso odgovornost za zadnje dogodke. Da bi bila njegova zatrjevanja prepričljivejša, ponavlja general Economu tisto, kar je napisal o ponesečenem poskusu pri Dieppu, ki bi lahko imel drugačen uspeh le, ako bi se izvedel na obalah nezasedene Francije. To se je v resnici zgodilo z angleško-ameriškim izkrcaanjem v Afriki. Francoska Afrika je bila anglo-amerikancem ponujana in s to ponudbo se je Francija odpovedala svoji svobodi, svoji kolonijalni moči in svoji mornarici. Edina rešilna možnost za Francijo je bila v odkritem sodelovanju z osnini

silami. Francija pa je hotela obratno. Kakšen pomen ima torej zdaj nadaljevanje komedije z ustanavljanjem enotne stranke? V Afriki ni bilo vjekovanja; Angloamerikanci so se izkrcali s pomočjo admirala Darlana in generala Bethoarda, ki sta sporočila Anglosasom, na katerih točkah afriške obale naj se izkrcajo. Tako so Angloamerikanci v resnici zasedli ozemlje, ki jim je bilo prostovoljno odstopljeno s smešno burko navidezne obrambe.

Zmešnjava v francoski Severni Afriki

V Severni Afriki se bore za oblast kar štiri »Francije«

Tanger, 17. decembra. AS. V francoski Severni Afriki je položaj vedno bolj zamotan in grotesken. Francozi, Judje in muslimani so drug z drugim nezadovoljni in brez prave orientacije. Francozi, ki so n. pr. toliko delali za De Gaullea in Angleže, so se naenkrat znašli pred Darlanom in Amerikanci. Judje, ki so se že veselili, da bodo končno lahko po mili volji pritiskali Arabce, sedaj z žalostjo gledajo Amerikance, ki z obljubami privabljajo muslimanske mase, ki Jude nausmiljeno sovražijo in bi jih radi uničili kakor v Palestini. Muslimani pa so zopet s svoje strani zelo nezadovoljni, ker so ameriške obljube v nasprotju s sedanjim dejanskim položajem. Končno je zanimivo še to, da general Giraud, ki je znan po tem, da rad v vsako stvar vtakne svoj nos, potuje po Maroku ter ima številne govore v imenu narodnega bratstva častiljive Francije. Njegova izredna radovednost in zanimanje za nekatero politično in vojaško vprašanja, kakor tudi njegove nejasne besede o potrebi najobježnega narodnega edinstva do vseh morebitnih dogodkov gredo na živce mnogim ameriškim

gospodarjem. Muslimanski intelektuali ne morejo razumeti, kako se morejo nekateri voditelji francoske armade in mornarice, ki so zločinsko prodali svojo čast in čast svoje države, predstavljati javnosti in govoriti v imenu slavne Francije. Tudi ne morejo razumeti v imenu katere Francije govore ti izdajalski voditelji, kajti obstajajo štiri Francije, ki se bore za vrhovno oblast: vichyjska Francija, ki zahteva oficalno oblast, degaullejeva Francija, ki jo podpirajo Anglosasi, Darlanova Francija, katere se opira na dolarje in končno Giraudova Francija, za katero se še ne ve, kdo jo podpira. Po dobrih informacijah je Giraud te Darlanov agent, ki ima nalogo odstraniti ameriško in angleško pozornost od mučne Darlanove afeje. Toda Amerikanci niso zadovoljni z njegovimi govori in ob vsaki priložnosti zatrjujejo francoskim generalom, da so v washingtonski službi in da so bile njihove zasluge velikodušno poplačane. Ameriške oblasti so zapovedale, da morajo biti poleg vsake francoske zastave izobešene 4 ameriške.

Novi izgredi v Indiji

policijskega komisarja revolver in komisarja ustrelil.
Kolektivne globe so bile naložene raznim krajev in okrožju Surata. V Kolhapuru so Indijci vdrli v davčni urad in zmetali iz pisarne pohištvo in listine. Oddelček čet, ki je prišel takoj na pomoč policiji, je po srditi borbi izpraznil urad. Okrog 50 Indijcev je bilo aretiranih. Na kolodvoru železniške proge Kolhapur—Miraj je bilo zažganih 20 tovornih vagonov z živilji, ki so bila namenjena angleški vojski.

Doznava se nadalje, da je indijski voditelj Pej Bahadur javno ožigosal zadržanje vlade podkralja do zaprtih članov kongresa. Obžaloval je zlasti, da podkralj ni dovolil podpredsedniku Mahi Mukerjiju in podpredsedniku pokrajine Madras Uaji Gopalakariju obiskati Gandhija v ječi. Bahadur je zaključil svoj govor rekoč, da Angleži s svojo slepo zatratno politiko samo pospešujejo trenutek, ko bo Indijcem uspelo zopet priboriti neodvisnost.

Pogreb generala Ledóchowskega

Rim, 17. dec. AS. Pogreb patra Ledochowskega, generala jezuitov, je bil danes v Jezusovi cerkvi v navzočnosti kardinalov, diplomatov, zastopnika rimskega guvernerja, zastopstev Družbe Jezusove, poglavarjev cerkvenih redov, institutov ter kolegijev. Mačo zadušnico je daroval dominikanski general p. Gillet, ki je opravil tudi mrtvaško opravilo.

Živahna hrvatska trgovina

Zagreb, 17. dec. AS. Zaključena so bila trgovska pogajanja med Hrvaško in Bolgarsko s podpisom protokola o blagovnem prometu in plačilnih sredstvih. V gospodarskem ministristvu so se začela pogajanja za novo trgovsko pogodbo med Hrvaško in Romunijo.

Borba za živila

Rim, 17. dec. AS. Kakor poroča angleška uradna agencija, se je načelnik angleškega odposlanstva za prehrano vrnil iz Severne Amerike v London. Po svojem povratku je med drugim izjavil tudi tole: »Ko sem bil v Washingtonu in v Ottawi, sem vedno slišal, da zahtevamo živež ne kakor priprosti prosjaki, marveč kakor deležniki. Ko sem šel v Washington, je bil največji problem ladjeve. Ta problem je še pereč, pridružil pa se mu je še problem preskrbe. Nekaj časa nismo imeli tekmecev, zdaj pa zahteva Rusija živež in orožje. Bilo je zelo težko doseči med vladami sporazum, koliko živil naj vsakdo dobi.

Sv. oče spejel novega španskega poslanika

Vatikansko mesto, 17. dec. AS. Sv. oče je sprejel novega španskega poslanika pri Sv. stolici Dominga de Las Barcenasa, ki mu je izročil svoje poverilnice. Po slovesni avdijenci, kjer se je poslanik poklonil sv. očetu, ga je Pij XII. povabil v svojo privatno knjižnico, kjer sta se dolgo pogovarjala. Na koncu je poslanik predstavil papežu svoje spremstvo, nakar se je podal na grob sv. apostolov Petra in Pavla, ni pa mogel obiskati državnega tajnika kardinala Maglionjeja, ki je bil na pogrebu p. Ledochowskega.

Potopitev angleške podmornice

Lisbona, 17. dec. AS. Angleška admirali-teta javlja, da se angleška podmornica »Underton« ni vrnila v oporišče v predpisanim času in da jo je treba smatrati za izgubljeno. »Underton« je bila med najmodernejšimi podmornicami angleške podmorniške mornarice. Zrtažena je bila leta 1940.

Nadzorstvo nad gibanjem in bivanjem tujcev

Predpisi Visokega komisarja glede tujcev v Ljubljanski pokrajini

I. POGlavJE

0 bivanju tujcev v pokrajini

Člen 1. Za tujce po tej naredbi se štejejo vsi tisti, ki so ali so pred 1. septembrom 1939 bili državljani kake tuje države, razen če so si pozneje pridobili Italijansko državljanstvo, in osebe brez državljanstva.

Člen 2. Vendar se ne štejejo za tujce tisti, ki so bili pred razsolom jugoslovanske države ujeti državljani, so bili rojeni in na dan 11. aprila 1941-XIX pristojni na ozemlju, priključbenem kraljevini Italiji s kr. ukazom z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 in z dne 18. maja 1941-XIX št. 452 ter so tamkaj stalno bivali vsaj 15 let in bili tamkaj na dan 11. aprila 1941-XIX.

Člen 3. Tujci, ki prihajajo bodisi iz drugih pokrajin Kraljevine bodisi iz inozemstva, se morajo v 24 urah po prihodu v pokrajino osebno zgledati pri oblastvu javne varnosti kraja, kjer so, da dajo svoje podatke in da napravijo prijavo bivanja.

V občini Ljubljana se je treba zgledati in napraviti prijavo pri Kr. kvesturi, v drugih občinah pa pri uradu javne varnosti, če tega ni, pa pri občinskem oblastvu.

Isto obveznost imajo tujci kadar koli prelože svoje bivališče iz ene občine pokrajine v drugo.

Člen 4. Zgledanje in prijave dolžnosti po prednjem členu 3. so oproščeni tujci, ki potujejo skozi pokrajino brez postanka.

Osebnostne podatke o tujcih v 24 urah od prihoda v pokrajino je prav tako oproščeni tisti tujec, ki se ji iz zdravstvenih razlogov nikakor ne more odzvati, kar dokazuje z zdravniškim potrdilom. Potrdilo mora hkrati s prijavo po prednjem členu izročiti v predpisanim roku pri tam navedenem oblastvu zaupnik tujca ali kdor ga sprejme ali mu streže.

V takem primeru se mora tujec zaradi potrditve oddane prijave osebno zgledati v 24 urah potem ko je ovira prenehala.

Člen 5. Prijava po členu 3. se mora napraviti pisмено, na posebni prijavnici, ki jo mora prijavitelj podpisati. Če ne zna pisati, pripomni to uradnik, ki prevzema prijavo.

Prijavnica vsebuje:

a) popolne osebne podatke prijavitelja in njegovih ne več ko 16 let starih sorodnikov, ki so z njim;

b) državljanstvo, narodnost, kraj navadnega bivališča in odkoder prihaja;

c) veroizpoved in raso, kateri pripada;

d) dan in kraj vstopa v pokrajino, če prihaja tujec naravnost iz inozemstva;

e) poklice in namen njegovega prihoda v pokrajino;

f) nameravano dobo bivanja v pokrajini in v Kraljevini;

g) kraj, osebo ali ustanovo, pri kateri se je nastanil;

h) ali in kateri poklic, obrt ali trgovino ali delo izvršuje ali namerava izvrševati v Kraljevini in v pokrajini; na svoj račun ali v družbi z drugimi ali na tuj račun.

Člen 6. Oblastvo, ki je prevzelo prijavo, izda prijavitelju po pregledu listin, katere je tujec predložil v utemeljitev svoje prijave, in po ugotovitvi njegove istovetnosti prejemno potrdilo, če ni nikakega zadržka za njegovo bivanje v pokrajini in pošlje dvojnik Kr. kvesturi.

Posest potrdila dokazuje polnoveljavnost, da je tujec ustregel dolžnosti iz člena 3. te naredbe.

Potrdilo se mora uradnikom ali organom javne varnosti na njihovo vsakokratno zahtevo pokazati.

Če preloži tujec svoje bivališče iz ene občine pokrajine v drugo, mora v drugem odstavku člena 3. navedeno oblastvo, kateremu se predloži nadaljnja prijava, tujcu odvzeti prejemno potrdilo o prejšnji prijavi in to zaznamovati na novi prijavi in na novem prejemnem potrdilu.

Člen 7. Imetniki prenočišč in predstojniki vzgojnih in učnih zavodov in zavetišč, bolnišnic in zdravstvenih zavodov, posvetnih in verskih zajednic ali vobče prenočiščališče za plačilo morajo početi tujca o dolžnosti, ki jo ima glede prijave in nadzorovati spolnitev te s tem, da zahtevajo, naj pokaže prejemno potrdilo iz člena 6. te naredbe, žigir podatki se morajo vpisati v osebno knjigo prenočiščevalcev.

Imetniki prenočiščališča in druge, v prednjem odstavku navedene osebe morajo zahtevati od tujca, naj jim pokaže potrdilo v 24 urah po njegovem sprejemu, če pa ta kljub zahtevi potrdila ne pokaže, morajo o tem obvestiti oblastvo, navedeno v drugem odstavku člena 3. te naredbe.

Člen 8. Oblastvo javne varnosti, zbor kr. karabinjerjev, kjer pa teh ni, občinsko oblastvo, lahko vsak čas povabijo tujca, da predloži listino o istovetnosti, katere mora imeti in da se izkaže.

Če se v predpisanim roku ne zgleda, odredi oblastvo javne varnosti lahko njegov prived po organih javne varnosti.

Če je kaj povoda za dvom o osebni istovetnosti tujca, se glede njega lahko odredi preiskava njegovih osebnih podatkov.

Člen 9. Kdor iz katerega koli vzroka sprejme tujca v svojo službo, mora v 3 dneh od dne, ko ga je sprejel, sporočiti v členu 3. te naredbe navedenemu oblastvu njegove osebne podatke in nadrobno navesti, v kakšni službi se tujec uporablja ter koliko časa bo predvidoma zaposlen.

Prav tako mora v 24 urah sporočiti omenjenemu oblastvu, da je službeno razmerje prenehalo, da je tujec odšel in kraj, kamor odhaja. Če prestopi tujec v drugo službo v istem kraju, je treba navesti njegovega gospodarja.

Če je službojavec kolektivna ustanova, je za tako sporočilo zavezan njen predstavnik.

Člen 10. Izpolnitev predpisov prednjega člena ne odvzema tujcu osebno od zglasitve in prijave dolžnosti po členih 3. in 4., zadnji odstavek.

Člen 11. Kdor odstopi po kakršnem koli naslovu tujcu lastnino ali užitek kmetijskih ali stanovaniških nepremičnin, ležečih na ozemlju pokrajine, mora to pisмено naznaniti v drugem odstavku člena 3. navedenemu oblastvu, in to v roku 10 dni, ter pri tem navesti natančne osebne podatke tujca in ob kratkem tudi vsebino odstopne pogodbe.

Naznanitev se mora opraviti tudi takrat, če je obvezna zaprosba predhodne pooblastitve za odstopne pogodbe, ustanovne ali prenosne pogodbe o stvarnih pravicah na nepremičninah ali o rabokupih o njih, ki so sklenjeni na več ko pet let, po določbah kr. ukaza z dne 7. maja 1942-XX št. 645, kakor tudi kadar je pri prodajah na javni dražbi zadržatelj tujec. V slednjem primeru je dolžan opraviti naznanilo zapisnikar.

V primerih iz prednjega odstavka mora prijava navesti tudi podatke pooblastilnega odloka.

Člen 12. Visoki komisar lahko prenove vsem tujcem ali posameznikom bivanje v določenih občinah ali krajih.

Taka prepoved se priobči preko kraljevine oblastva javne varnosti, če tega ni, pa preko po veljnosti kr. karabinjerjev, a če tudi takega ni, po občinskih organih. Priobči se pa lahko tudi z javnim razglasom.

Tujci, ki prelomijo prepoved, se lahko stranijo po organih javne varnosti, v hujših primerih pa tudi internirajo ali izsedejo.

Člen 13. Določbe prednjih členov se ne uporabljajo na inozemske državne ali vladne poglavarje, člane svetega kolegija in člane diplomatskega in konzularnega zbora.

Člen 14. Na obmejnih prehodih in v vežah ali v dvoranah hotelov in na drugih mestih, kjer se dajejo prenočišča proti plačilu, mora biti vidno nabit prepis členov 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 12. in 13. te naredbe in italijanskem, nemškem, slovenskem in hrvaškem jeziku.

II. POGlavJE

0 izgonu, zavrtnitvi in odstranitvi tujcev iz pokrajine

Člen 15. Tujec izgon, ki ga odredi sodno oblastvo po § 57. bivšega jugoslovanskega kazenskega zakonika z dne 27. maja 1929, spremembe tega z zakonom z dne 9. oktobra 1931, je vselej dokončen.

Poleg izгона, predpisanega v kazenskih zakonih, se z odlokom Visokega komisarja izsedejo tujci brez imovine ali ki se pečajo z vlačugarstvom ali opravili, ki zakrivajo delomrznost ali s postopajivom ali beračenjem. Če se pojavijo na mejah, jih je treba zavrtniti.

Člen 16. Poleg primerov iz prednjega člena se z odlokom Visokega komisarja lahko izsedejo in pošlje s prisilno potovnico ali zadržan na mejo tujec, ki prebiva ali se mudi prehodno v pokrajini:

a) če je obsojen zaradi zločinstva, čeprav zanj ni določena ali se ni izrekla stranska kazen izгона;

b) če je ovaden zaradi prestopka predpisov o bivanju tujcev ali predpisov, izdanih za zaščito javnega reda in notranje varnosti;

c) ki se ne more izkazati, ali če je brez sredstev;

d) ki je prestopil odredbo o odstranitvi, internaciji ali odpravi v domovino;

e) iz razlogov javnega reda.

Ob istih okolnostih se tujec lahko zavrne na mejo.

Določbe tega člena ne veljajo za Italijane, ki niso pristojni v Kraljevino.

Člen 17. Nаметo izгона odredi Visoki komisar lahko z odlokom, da se tujec odstrani ali pošlje na mejo s prisilno potovnico ali pa internira.

Člen 18. Sodno oblastvo mora 30 dni pred koncem zaporne kazni tujca, obsojenega za kako zločinstvo iz točke a) prednjega člena 16., obvestiti Visokega komisarja z zgoščenim poročilom o storjenem kaznivem dejanju, njegovih okolnostih in obsojenčevi osebi, kakor je razvidna iz pravnih spisov, in poleg tega navesti, ali je za tega tujca vložena prošnja za izročitev.

Člen 19. Če Visoki komisar misli, da ni treba odrediti izгона ali smatra za umestno, da odloži po sodnem oblastvu že odredeni izgon, ker je druga država vložila prošnjo za izročitev ali pa iz drugih razlogov, poroča ministru za notranje posle in odredi medtem pripor tujca.

Člen 20. Izgnani tujec se ne sme brez posebne pooblastitve Visokega komisarja povrniti na ozemlje pokrajine.

Če prelomi prepoved iz prednjega odstavka, se takoj pripre in kaznuje s kaznjivo zapora od dveh do šestih mesecev, samo ali združeno s kaznjivo v denarju od dva do deset tisoč lir.

Po prestopi kazni se tujec iznova izsede.

Člen 21. Tujec s prisilno potovnico se ne sme

oddaljiti od odkazane poti. Če bi se oddaljil, se zapre in kaznuje z zaporno kaznjivo od dveh do šestih mesecev, samo ali združeno z denarno kaznjivo od dva do deset tisoč lir.

Po prestopi kazni se odvzema na mejo.

Člen 22. Če je treba odpraviti v domovino tujca, glede katerega ni pogojev za izgon, obvesti Visoki komisar o tem pristojnega konzula zaradi morebitnih ukrepov ali pa pošlje že gre za državljana sosedne države, tega na mejo s prisilno potovnico in poroča o tem ministru za notranje posle.

Člen 23. V odloku o izgonu, odstranitvi, internaciji ali odpravi v domovino, se je treba sklicevati na določbe členov 20. in 21. te naredbe.

Člen 24. Če se tujec zapre ali se osebno javi, mora oblastvo javne varnosti o tem takoj poročati Visokemu komisarju.

Glede tujca se odredi preiskava njegovih podatkov in zaslišba, zlasti odkod prihaja in zakaj je odšel iz domovine.

Dokler ne odloči Visoki komisar, se prijati tujec, če ni brez sredstev, potepuh, brezčasten zaradi zločinstva ali v povratku zaradi kršitev določb o bivanju tujcev ali v političnem pogledu sumljiv, lahko izpusti s pogoji, ki se oblastvu javne varnosti vidijo potrebni.

Določbe prvih dveh odstavkov tega člena se uporabljajo tudi, kadar je treba izročiti tujca zaradi kakršnega koli kaznivega dejanja sodnemu oblastvu.

III. POGlavJE

Prehodne, končne in kazenske določbe

Člen 25. Tujci, ki so na dan objave te naredbe že v pokrajini, si morajo, če te še nimajo priskrbeli v roku 30 dni potni list ali drugo enakovredno listino o istovetnosti, iz katere je razvidno njih državljanstvo in ki jo je izdala država, kateri pripadajo, če nimajo državljanstva pa država, v kateri imajo svoje stalno bivališče.

Poleg tega se morajo do vštelega 28. februarja 1943-XXI zgledati pri oblastvu, navedenem v členu 3. da napravijo prijavo bivanja.

Člen 26. Imetniki prenočiščališča in druge v členu 7. navedene osebe morajo v 24 urah po preteku roka, navedenega v drugem odstavku prednjega člena, zahtevati od tujcev, oskrbovanih ko stopi ta naredba v veljavo, prejemno potrdilo o prijavi bivanja.

Člen 27. Tisti, pri katerih so na dan uveljavitve te naredbe tujci, v službi, morajo opraviti naznanilo po prvem odstavku člena 9. v roku 10 dni po tem dnevu.

Naznanilo je obvezno tudi v primeru, če je službeno razmerje prenehalo na dan pred dnem uveljavitve te naredbe. V takem primeru mora obsegati tudi navedbe, predpisane v drugem odstavku člena 9. in se mora napraviti v treh dneh po dnevu uveljavitve te naredbe.

Člen 28. Če so bile v Ljubljanski pokrajini ležeče nepremičnine odstopljene v last ali uživanje tujcem pred dnem uveljavitve te naredbe in je ta odstop še v veljavi, se mora opraviti naznanilo po členu 11. v roku 10 dni po dnevu uveljavitve naredbe.

Člen 29. Izpolnitev dolžnosti iz naredbe z dne 4. junija 1941-XIX št. 38 in iz člena 8. naredbe z dne 11. septembra 1941-XIX št. 97 ne oprasča od izpolnjevanja dolžnosti iz te naredbe.

V ničem niso spremenjeni predpisi za uvedbo in voditev registra prebivalstva v občinah Ljubljanske pokrajine, odobreni z naredbo z dne 25. aprila 1942-XX št. 94. Izpolnitev dolžnosti iz pričujoče naredbe ne oprasča dolžnosti iz členov 9., 10., 12., 13., 15. in 26. omenjene naredbe in obratno izpolnitev dolžnosti iz navedenih členov ne porasča od izpolnjevanja predpisov pričujoče naredbe.

Člen 30. Kolikor ni dejanje huje kaznjivo in ne glede na uporabo policijskih ukrepov po tej

Važna odredba za industrijo in obrtnike

V zvezi s sporočilom mesne elektrarne Zveza delodajalcev in Zveza industrijev in obrtnikov po naročilu Visokega komisarja odredjata, da industrijska in obrtna podjetja ne bodo mogla obratovati s svojimi električnimi motorji od 16 do 19. To bo za vse tvrdke, ki dobivajo občinski električni tok in nimajo lastnega toka, imelo za posledico, da bodo morale prekiniti z obratom od 16 do 19. Strogo nadzorstvo bo zagotovilo izpolnjevanje te odredbe.

Objava

Pokrajinski podporni zavod bo prihodnje leto pošiljal občinskimi podpornim odborom nove živilske in oblačilne podporne nakaznice, ne bo pa od 1. januarja 1943-XXI več priznaval uporabe nakaznic, ki so bile doslej v rabi.

To obvestilo se ne nanaša na občinski podporni odbor mesta Ljubljane.

Imenovanje župana občine Kočevje

Grabrijan Miloš pok. Alojzija se imenuje za župana občine Kočevje z veljavnostjo od 10. decembra 1942-XXI.

Komisarju okrajnega načelstva v Kočevju se naroča, da izvrši to odločbo

naredbi se kaznuje s kaznjivo zapora do dveh mesecev, samo ali združeno z denarno kaznjivo do 5000 lir:

a) tujec, ki se — razen v primerih tehtno upravičenega zadržka — zaloti brez listin, predpisanih v čl. 25., v času po roku, določenem tamkaj;

b) tujec, ki se v določenem roku ne zgleda pri oblastvu in ne napravi ali ne potrdi prijave iz členov 3., 4., zadnji odstavek, in iz člena 5., ali ki ne pokaže prejemnega potrdila, če se to zahteva po členih 6. 7. in 26., ali če ne ustrezne pozivu oblastva javne varnosti po členu 8., da naj se zgleda v roku, ki ga oblastvo določi;

c) imetniki prenočiščališča in druge v členu 7. navedene osebe, če ne zahtevajo, da se pokaže prejemno potrdilo in ga ne zaznamujejo v osebni knjigi gostov ali ne naznanijo, da se pokaz po členih 7. in 26. ni izvršil;

d) tisti, ki sprejmejo ali imajo tujca v svoji službi, a tega ne naznanijo v določenem roku, kakor je predpisano v prvem in drugem odstavku člena 9. in 27.;

e) kdor je po členih 11. in 28. zavezan, pa ne vložil v tamkaj določenih rokih naznanila o odstopu nepremičnin v last ali uživanje tujcem;

f) kdor nima, dasi je zavezan, izvešenega prepisa izvlečka iz te naredbe, predpisanega po členu 14.;

g) tujec, ki prelomi prepoved bivanja v določenih občinah ali krajih, kakor mu je bila priobčena po drugem odstavku člena 12. te naredbe.

Člen 31. V prednjem členu določene kazni izreka v Ljubljanski občini Kr. kvestura, v drugih občinah pokrajine pa upravno oblastvo prve stopnje po skrajšanem postopku, določenem v naredbi z dne 26. januarja 1942-XX št. 8.

V primerih, obseženih v členih 20. in 21., je za sojenje pristojno Vojaško vojno sodišče Višjega poveljstva oboroženih sil Slovenija-Dalmacija, oddelek v Ljubljani.

Člen 32. Ta naredba, s katero se razveljavljajo naredba z dne 4. junija 1941-XIX št. 38, člen 8. naredbe z dne 11. septembra 1941-XIX št. 97 in vse druge, nje nasprotujoče ali z njo ne združljive določbe, stopi v veljavo na dan 1. januarja 1943-XXI.

Tako so partizani izpričali svojo kulturo

V Ajdovcu so zažgali šolo, prosvetni dom, župnišče in cerkev

Med petkom in soboto, t. j. od 11. na 12. decembra, so komunistične tolpe napadle vas Ajdovec pri Žužemberku. Napad je trajal od pol desetih zvečer do štirih zjutraj, ko je maloštevilna posadka fantov prebila partizanski obroč in se rešila na prosto. Pri spopadu je padlo zelo veliko število partizanov, nekaj žrtve je bilo tudi na strani domačih fantov. Ob tej priliki se je zopet pokazalo v vsej luči nizkotno partizansko barbarstvo. Brez kakvega povoda so namreč partizani polili z bencinom šolo in jo zažgali. Prav tako so zažgali prosvetni dom, župnišče in cerkev, ki je vsa pogorela in je zgorelo v njej vse z oltarji in Najsvetejšim vred. Komunisti niso pustili župaiku, da bi Najsvetejšemu odnesel.

Medtem ko je iz prosvetnega doma, šole in cerkve švigal ogenj, so komunisti pijani in podivjani ob igranju harmonike ter ob svitu gorečih poslopj plesali in blazno vpili. Vodil je vsa akcijo učitelj Ambrožič, od partizanskega »ministrstva« je bil pa navzoč Brilej. Jutro, ki je zasvetilo naslednjega dne nad Ajdovcem, je našlo tam, kjer so bile preje kulturne in prosvetne ustanove, same razvaline in pogorišča.

Tako so komunisti s požiganjem šol in prosvetnih domov zopet pokazali svojo nizko kulturno stopnjo. Tu se pač nihče ne more izgovarjati, da je to delo podivjanih posameznikov,

saj je bila vsa akcija izvedena po načrtu in je bil navzoč sam partizanski »minister« Jože Brilej. Pa se bo še našel kakšen naiven izobraženec, ki bo verjel v visoko kulturno poslanstvo »sovetske fronte«! Pred kratkim so se po nekaterih ljubljanskih ulicah pojavili slikani letaki, ki prikazujejo, kako partizani branijo slovenske domove in cerkve. Komunisti si mislijo, da bodo neumni ljudje morda to verjeli. Ajdovec pa spet ponovno dokazuje, kje je resnica: resnica je namreč ta, da komunisti namenoma požigajo domove slovenskih kmetov, požigajo kulturne ustanove in cerkve, da bi ljudstvo pognali v obup in ga s tem pridobili na svojo stran.

Najbolj značilno je to, da župniku niso dovolili, da bi iz goreče cerkve vzel in rešil Najsvetejšega. Hoteli so, da je vse zgorelo. To je pač več kot jasno, da jim je ta sklep navdihnili sovraštvo do Boga. Župnikovega brata so zaprli v župnišče, polili vsi s bencinom ter ga hoteli živega v sobi sežgati. Nihče ne more reči, da je bilo to dejanje storjeno v samobrambi. K sreči je mož sunil morilce v stran in čeprav ranjen, ubežal. To so dejanja, ki dovolj zgornje govore o značaju partizanske akcije, razodevajo pa tudi bodočnost, ki bi doletela Slovence, če bi se nameni komunizma uresničili.

CESARICA S TRPEČIM SRCEM

Ve besede so na Rudolfa seveda močno vplivale. Habsburžani so se zaradi položaja v Evropi morali še bolj nasloniti na Nemčijo. Nemško zavezništvo je zato sprejemal kot nujnost, da bi Avstriji omogočil lepšo bodočnost in večji razmah, razmah vreden njene zgodovine.

Prestolonaslednik je pred seboj že dolgo videl sliko lepše bodočnosti svoje vladavine. Misli je, da se bo Avstrija razvila proti vzhodu, na obale Črnega morja, proti Bosporju in na obale Egejskega morja.

V letu 1884 je dalj časa bival v Carigradu, nato pa je preiskal Srbijo, Romunijo, Bolgarijo, Makedonijo, Črno goro in Grčijo. Vseposovod je imel na široko odprte oči in je vse dobro opazoval. Vse to je zapisal v svoj dnevnik:

»Uroda Balkana je za Avstrijo življenjsko važno vprašanje... Dolgo sem bil prepričan, da sloni poslanstvo Avstrije na vzhodu na naravnih pravicah. Po svojih potovanjih sem bil o tem še bolj prepričan...«

Toda ali bi se Rusija mogla kdaj odpovedati svojim namenom na Bližnjem vzhodu... Seveda ne in zato mora imeti Avstrija budne č. Avstrija se bo z Rusijo nekoč še spopadla zaradi Balkana in ta vojna bo na življenje in smrt. Od te vojne bo odvisno, če se bo Avstrija rešila, ali pa bo izbrisana iz zgodovine. Samo zaradi tega neizogibnega spopada se je Rudolf odločil za zavezništvo z Nemčijo.

25

Kadar pa je mirneje razmišljal, se je spomnil na čuden preobrat v evropski zgodovini: v letu 1756 sta se Avstrija in Francija zblizali, da bi Prusiji preprečili prevelik razmah. Ta preobrat je bil nato uvod v sedemletno vojno.

Ali ne bi mogel slediti vzgledu Marije Terezije in Ludvika XV? Toda Francije v letu 1887 ni bilo mogoče primerjati s Francijo v letu 1756. V letu 1887 Francije v Evropi niso vpoštevali ali spoštovali. V notranjosti se je pripravilo nešteto strank med seboj, razni znaki so kazali, da se francoska republika ne bo obdržala na površini in da se bo Francija kmalu morala podrediti diktaturi, ali pa bo zapadla v demagogijo.

Francija je bila v Evropi popolnoma osamljena. O njej se je le površno govorilo. Polisenjena je bila med države drugega reda, s katero se ne spleča pogajati.

Toda Rudolf je začel obračati svoj pogled na Francijo. Nanjo je gradil vse svoje nade. Svojem prijatelju Szepsu je med drugim pisal: »Mi vsi smo Franciji ogromno dolžni. Francija je rojstna dežela vseh novih idej in liberalizma. Kadar se velika misel dvigne med ljudmi, tedaj se moramo obrniti na Francijo, ki je to misel rodila...«

Po Gambetovi smrti je Rudolf v nekem drugem francoskem državniku čutil ideal vsega tistega, kar je Francija nosila človeštvu. Ta mož je bil izredno trmast, drzen in stalni upornik v tisku in parlamentu. To je bil Georges Clemenceau. O njem mu je zelo mnogo pripovedoval njegov prijatelj Morie Szeps.

Ta je imel priliko slišati se večkrat s Clemenceaujem. Cim več mu je pripovedoval o njem, tembolj se je Rudolf navduševal zanj. Te simpatije avstrijskega princa za francoskega državnika so izredno značilne in čudne. Clemenceau je bil namreč trideset let pozneje

tisti, ki je najbolj neusmiljeno rušil habsburško oblast.

Odkar se je v jeseni 1883 preselil na Dunaj, se je Rudolf brezobzirno predal svobodnemu čutnemu življenju. Kmalu je začel v najgloblje dunajske beznice in se pod izmišljenimi imeni zabaval.

Večkrat je bil celo tako razvrten in nesramen, da je hotel svojo ženo voditi s seboj na svoje nočne izprehode. Misli je, da bi se tudi na ta način maščeval za stroge predpise dvornega ceremonijela... Nadvojvodinja je pristala »samo enkrat«. Da je ne bi spoznali, se je oblekla kot navadna meščanka. »Silno sem bila presenečena, ko sem opazila, da se prestolonaslednik ni niti malo potrudil, da bi skrivaj svojo tajnost. Še bolj sem se prestrašila zanj, ko smo obiskali nekatere sumljive kavarne in slina zabavišča v dunajskih predmestjih. Komaj sem dihala v tistem zakajenem prostoru, kjer je tako smrdelo po čebuli in politem vinu. Vendar smo ostali tam do zore med kočjaži, ki so kvartali, žvižgali in prepevali. Mnogo smo plesali. Dekleta so skakala na mize in prepevala nemo turbošno pesem, ki jo je godba vedno morala ponavljati. Hotela sem biti vesela, toda, pa se mi je vse preveč gabilo. Bilo je grdo in še dolgočasno povrh. Nisem razumela, kako se more prestolonaslednik nad vsem tem zabavati...«

V februarju je Rudolf hudo zbolel in cesarico Elizabeto, ki je v Miramaru čakala na križarenje po morju, so hitro poklicali na Dunaj. Dne 1. marca so zdravniki odredili, da mora oditi na počitnice na otok Lokrum pred Dubrovnikom. Samo njegova žena je smela z njim.

Komaj sta prišla na Lokrum, pa je Stefanija hudo zbolela. »Več tednov sem ostala v postelji in silovito trpela. Zdravniki, ki so prišli z Dunaja in iz Triesteja, so ugotovili vnetje. Na višji ulaz so vsi morali molčati o moji bolezni, prepelj pa so morali prisesti, da bodo ostali popolnoma tihi. Moja sestra Luiza Coburg je prihitela k meni in me ves čas bolezni ni več zapustila...«

Drobne novice

Koledar

Petek, 18. decembra: Kvatre: Pričakov, Mar, poroda; Graerijan, škof; Teotim, mučenec.
Sobota, 19. decembra: Kvatre: Urban, V., papež; Favsta, vdova; Darij, mučenec; Tea, mučenica; Nemezij, mučenec.

Novi grobovi

† V Ljubljani je v četrtek, 17. decembra do popoldne mirno v Gospodu zaspal gospod **Fran Bonač**, dvorni svetnik v pokojju. Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, 19. decembra ob 3 popoldne iz kapelice sv. Andreja na Zalab na pokopališče k Sv. Križu. Naj mu sveti večna luč! Zaljubljeni gospej sopriži in g. sinu naše igloboko sožalje.

† V Šmartnem pri Litiji je v visoki starosti 48 let mirno v Gospodu zaspal gospod **Leopold Hostnik**, ki je 24 let županoval tej občini. Bil je doma v Brezju pol ure daleč od Šmartnega, pa je vendar redno vsak dan prihajal v občinski urad. Dolga leta je bil tudi načelnik cestnega odbora. Naj v miru počiva! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

Dr. Blaž Svetelj:

Slovenska stenografija

I. del: Poslovno pismo
139 strani. — Cena L 30.—
Za vse vrste šol trgovske in za, kakor tudi za prvatno porabo.

Založba „Ljudske knjigarnje“

v Ljubljani — Pred ško jo 5, Mik oščevca 5
Pošta: Nova mesto, Ljubljana cesta

— Se vedno južno vreme. V sredo se dnevná temperatura ni mnogo spremenila od prejšnjega dne. Za dobro desetinko stopinje je bil dnevni temperaturni maksimum nižji. Bilo je v sredo popoldne +11,2 stopinji C. Tu in tam so se pojavljali mrzlejši tokovi, toda južno vreme je prevladovalo. Ves dan je lahno rosilo. Pripravljalo se je sicer k hujšemu nalivu, toda deževni oblaki so odkrveli naprej proti vzhodu. V zadnjih 24 urah je ombragal nameril v Ljubljani 0,9 mm dežja. Jutranji temperaturni minimum pa je v četrtek padel za dobre 3 stopinje na +5,5 stop C., kar je še vedno zadovoljivo znamenje, da se vreme ne bo tako hitro spremenilo v mrzlejšje. Barometer se dviga. V četrtek zjutraj je dosegel 764 mm. Popoldne je ob nižji temperaturi bil hud naliv, med katerim je prifrčalo tudi nekaj snežink.

— »Družinska pratika« s podobo sv. Družine je postala v 42 letih obstoja prava potreba vsake naše družine. Jemlje jo v roko staro in mlado; mladina še posebno zdaj, ko nudi pratika vsako leto mnogo lepih knjižnih nagrad. Tudi letos naše pratike ne sme manjkati v nobeni hiši.

— Duhovne vaje za dekleta bodo v Domu Devic Mogočne v Ljubljani od 26. do 30. decembra. Hrano in stanovanje bodo udeležence imele doma. Nadaljni spored boste zvedele v zavodu. Prijavite se čimprej na: Predstojništvo Lichtenurnovega zavoda, Ljubljana, Ambrožev trg 8.

— Huda nezgoda. Posestnik Alojzij Piškur iz Stične je bil v sredo pripeljan v ljubljansko bolnišnico. Bil je močno poškodovan. Njegove poškodbe so imele za posledico, da se mu je um omražil in so ga nato prepeljali na opazovalni oddelek na Poljskem nasipu.

Potresni sunek v Ljubljani

V četrtek, 17. t. m. ob 5.43 zjutraj so mnogi Ljubljančani bili prebudeni iz sladkega spanja, ko je močno votlo zabobnelo in se je zemlja stresla v valovitem, dobro sekundo trajajočem sunku. Nekateri so poskakali e postelj. Drugi so opazili, da so se na kredenah kozarci s steklenicami vred prevrnili. Nekje je celo padel kozarec vode z nočne omarice. Smer potresnega sunka je šla od vzhoda proti zahodu. Na Barju so čutili močno valovanje, kakor da bi po Ižanski cesti vozil velik, eila obložen tovorni avto. V Ljubljani kronika že dalj časa ni zaznavala potresa. Leto 1941. je poteklo brez potresov. Navadno se potresni sunki pojavljajo v času, ko je vreme zelo spremenljivo, ko se hitro menjava dnevna temperatura in ko je deževno. Nekateri so mnenja, da je ljubljanski potresni sunek le odmev katastrofalnih potresov, ki so se zadnje dneve pojavljali v raznih krajih azijske Turčije in kjer so povzročili velikansko škodo in zahtevali celo človeške žrtve. Tam v srednji Anatoliji tisoč hiš. Prejeli smo ob zaključku lista kratka poročila, ki naglašajo v prvi vrsti smer vzhod-zahod. Potres so čutili na Vrhniki in tudi dalje proti Logatcu.

— Izpred malega senata. Mladenica Milan in Srečko, stara dobrih 20 let, sta bila doslej poštena in marljiva. Prilika in pohlep pa sta ju premotila, da sta segla po tujem blagu. Iz podstrešne shrambe gostilničarke Lize sta odnesla 40 kg enotne moke, 30 kg koruzne moke in 8 kg fižola. Pred malim kazenskim senatom sta tatvino skeasano in odkritosrčno priznala. Bila sta obsojena: Milan na 2 meseca in Srečko na 4 mesece strogega zapora. Ker sta bila doslej še nezakazana, jima je bila kazen odpuščena v smislu Kraljevega amnestijskega dekreta od 17. oktobra t. l.

Ljubljana

Skioplična predavanja o dogodkih v Fatimi na Portugalskem

V zvezi s pobožnostjo petih sobot v čast Sreči Marijinemu bodo skioplična predavanja za srednješolce v Ljubljani in sicer:

v soboto, 19. t. m., ob pol 11 dopoldne za: Uršulinsko gimnazijo, učiteljice, meščanske šole in klasično gimnazijo;

v soboto, 19. t. m., ob pol 4 popoldne za: škofijsko gimnazijo, državno učiteljico in žensko gimnazijo;

v ponedeljek, 21. t. m., ob pol 11 dop. za: gimnazije za Bežigradom in poljanske gimnazije;

v ponedeljek, 21. t. m., ob pol 4 pop. za: poljanske gimnazije in bežigradske gimnazije.

Predavanja so vsa v frančiškanski dvorani in vedno za tiste dijake, ki so tisti čas prosti. Vstopnine ni! — Udeležite se teh predavanj v obilnem številu!

I Na koncertu, ki bo danes ob 17 v Operi, bo sodeloval član rimske opere Reale, baritonist Giuseppe Taddei in tenorist Giorgio Sembrini, razen njih bosta nastopili sopranistka Ksenija Vidaličeva in Elza Karlovčeva. Peli bodo arije iz najbolj znanih italijanskih in slovenskih oper. Sodeloval bo orkester pod muzikalnim vodstvom dirigenta Demetrija Zebreta. Vstopnice bodo cene od 20 lir navzdol.

I Frančiškanska prosveta bo ponovila znano Godčevo burko »V Ljubljano jo dajmo« v nedeljo ob 5 popoldne. Vstopnice dobite v predprodaji v trgovini Sfiljog. Frančiškanska ulica 1. Vabimo vse k čim večjemu obisku, posebno pa tiste, ki jim je do prijetnega razvedrila.

I Za g. Pavla Eržena iz Škofje Loke, ki je umrl v Dachauu, bo sv. maša danes 18. dec. ob 6 v stolnici pri oltarju sv. Križa.

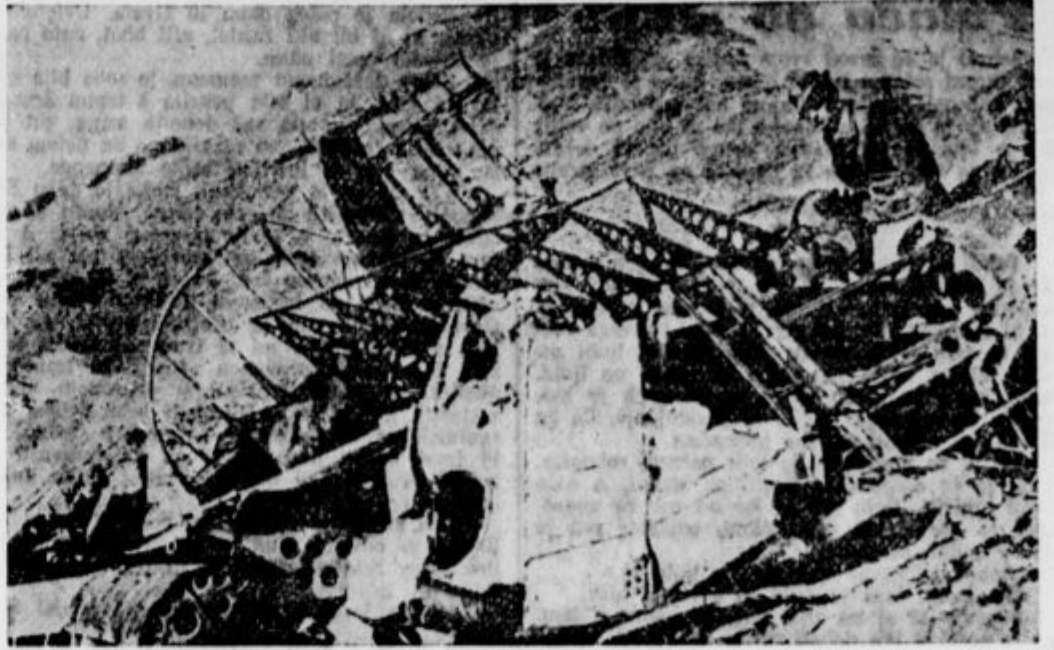
I Omejitve porabe električnega toka. Ker mestna elektrarna ljubljanska do preklica sama ne zmore večerne zimske obtežitve, naroča vsem strankam, naj z motorji od 16.15 do 19 ne obratujejo in med tem časom nimajo priključenih električnih peči in štedilnikov.

I Hišni posestniki brez davčne olajšave, kateri imajo sosesotnike, se zaradi razdelitve dopolnilnega davka vabijo nemudoma s plačilnim nalogom za l. 1942 v društveno pisarno, Salendrova 6/l.

I »FIRMA« je naslov odlični komediji, ki jo bo Rokodelski oder uprizoril v nedeljo ob pol 5. Poleg gledališke igralka Helene Otocke in Huga Brandta, srečamo v komediji zabavno in prijetno garderobierko Marto in kjigovodja in vsajega administratorja Janeza Nepomuka Hilička. Tako se nam obeta za nedeljo popolne odlična predstava, ob kateri bomo pozabili skrb in težave naših dni. Predprodaja vstopnic na dan predstave od 10—12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrarkova 12, I. nadstr., desno.

I Prva letošnja javna produkcija šole Glasbene Matice bo v torek, dne 22. t. m. ob pol 6 v mali filharmonični dvorani. Na tej produkciji bo nastopilo okrog 50 gojencev klavirskega, violinskega oddelka ter oddelka za čelo. Podrobni spored bomo še priobčili. V sredo, dne 23. t. m. bo pa druga produkcija ob tričetrt na 6 v veliki filharmonični dvorani, na kateri bosta nastopila poleg posameznih gojencev tudi šolski orkester, šolski zbor in v božični suiti zbor in orkester skupaj. Natančnejše sledi. Podrobni spored je na razpolago v knjigarni Glasbene Matice in velja obenem kot vstopnica v dvorano.

I Nocojšnji večer slovenskih klavirskih skladb za mladino, ki bo ob 18 v mali filharmonični dvorani ima naslednji spored: 1. Skladatelj L. M. Škerjanc bo izvajal svojih Deset mladinskih skladb za klavir; 2. Pianistka Silva Hraševčeva bo izvajala Osem Santlovih kla-

Razbitine angleškega letala, ki je p adlo na tla med napadom na Turin.

virskih skladb za mladino; dalje Pavčičevo Božično in Pastirci ter tri skladbe iz Mirkovega Klavirskega albuma za mladino; 3. Skladateljica Mirca Sancinova bo izvajala šest svojih skladb iz zbirke iz mladih dni; 4. Pianistka Bizjak Marta bo nam zaigrala Šivčičevo zbirko, ki je izšla pod naslovom »Mikijev god«, dalje iz Osterčeve zbirke Šest malih skladb, iz Pahorjeve zbirke Tri arabske in Tomčeve zbirke Za malega pianista; 5. Za sklep večera slovenskih klavirskih skladb za mladino bosta izvajali pianistki Bizjak in Hraševčeva Silva Tomčeve varijacije na pesem »Od kneza Markae. Našo javnost opozarjamo na zanimiv klavirski večer, ki je prvi te vrste v našem glasbenem življenju. Podrobni spored se dobi v knjigarni Glasbene Matice in velja kot vstopnica v malo filharmonično dvorano. Začetek bo točno ob 18.

I Igrače, darila »Ciciban« za božič Vas vabi ENGELMAN, Tavčarjeva ulica 3.

I Na IV. simfoničnem koncertu, ki bo v ponedeljek, dne 21. t. m. ob 18 v veliki unionski dvorani, bo nastopila kot solistka ga. Francka Ornik-Rojčeva ter igrala violinski solo v Bachovem Koncertu v a-molu. Gospa Ornikova je absolventka našega konservatorija in Glasbene akademije ter je bila po večini učenka prof. Jana Slajsa in v zadnjem letu tudi docenta Karla Rupla. Rodom je Mariborčanka in je bila najprej gojenka Glasbene Matice v Mariboru, kjer je nastopala z lepim uspehom na tamošnjih šolskih produkcijah. Svoje študije je nadaljevala v Ljubljani, predvsem po zasluzi skladatelja Oskarja Deva, ki se je zelo zavzel za izredno nadarjeno Mariborčanko. Francka Ornikova je umetnica, ki obvlada svoj instrument do najvišje tehnike, njena igra je izredno temperamentalna. Tudi v Ljubljani je nastopila na večih javnih koncertih ter žela vselej priznanje občinstva in kritike. Poleg Bacha bomo slišali na koncertu še Corellijeve tri stare klasične plesne, Osterčev Religioso in Beethovnovo Sedmo simfonijo. Dirigent je violinist Karlo Rupel. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

I Čistilno kopalnišče Zavoda za socialno varovanje v Ljubljani na Miklošičevi cesti št. 20, bo pred božičnimi prazniki odprto v torek 22. dec., v sredo 23. dec. in v četrtek 24. dec. 1942. Kopalnišče bo odprto ves dan, to je od 8 zjutraj do 18.30 zvečer. Parna kopelj bo pred prazniki odprta za ženske v sredo, 23. dec. 1942 popoldan od 14 do 17, za moške pa v četrtek popoldan od 14 do 17. Uprava kopalnišča prosi vse cenjene obiskovalce, da se blagovoljno poslužiti kopeli že v torek in v sredo, ker le tako bo vsem kopalcem mogoče zadovoljivo ustreči. Ta sprememba velja samo za teden pred božičnimi prazniki, ob drugem času pa bo kopalnišče odprto v petek, v soboto in v nedeljo. Parna kopel pa bo odslej za moške stalno odprta le ob sobotah popoldne od 14 do 17.

I Zbiranje oranžnih in limoninih lupin. Splošna gospodarska zadruga železničarjev ali kratko »Zegozac« nam sporoča, da bo letos prvičkrat za poskušnjo počela odkupovati oranžne in limonine lupine, kakor je odkupovala v pravkar potekli jeseni tudi divji kostani. Odkupovala bo zaenkrat lupine le v popolnoma posušenem stanju. Pozneje, — v polni sezoni — ko bo tega sadu več in ko se tudi stanovanjski prostori ne bodo toliko več ogrevali kot v sedanjih zimskih mesecih, pa tudi v svežem stanju. To bo seveda pravočasno objavljeno potom časopisja. Oranžne in citronine lupine enšimo na soncu, na neprevročih pečeh in štedilnikih, kakor tudi ne v prevročih pečicah tako dolgo, dokler ne postanejo trde, tako da se lomijo pri vsem tem pa morajo ohraniti svojo naravno barvo na obeh straneh. Ne sme-

jo torej biti osmojene ali celo ožgane. Oni ljubljanski nabiralec, katerim bi iz kakršnega koli vzroka ne bilo mogoče, po ulicah, cestah in drugod, posebno v bližini zelenjavnih trgovin in branjev nabrane lupine sušiti, naj se javijo glede eventuelne možnosti prodaje nabranih lupin v svežem stanju, v poslovavnici zadruga na Gallusovem nabrežju št. 55. Poleg tega odkupuje zadruga tudi javne lupine. Posušene lupine bo zadruga prevzemala le ob petkih popoldne, kadar prevzema od članov angorsko in finejšo volno v predenje, pravilno posušene kunčje in zajčje kožice pa v strojevanje na usnje ali krzno.

I Razne nesreče. Gospodinjska pomočnica, 38-letna Jelnicar Roza, stanujoča v Copovi ulici št. 1, je padla s postelje in si zlomila desno nogo. — V Kolodvorski ulici št. 22 stanujoča zasebnica Marija Račičeva je v sredo odšla na obisk k neki prijateljici na Resljevi cesti. Sedec na stolu je tako nesrečno padla, da si je zlomila levo nogo. — V Gregorčičevi ulici stanujoča postrežnica Frančiška Pečanova, stara 43 let, se je ranila v nogo. Rana pa se ji je tako zastropila, da je morala iskati zdravniško pomoč na kirurškem oddelku.

Naznanila

GLEDALIŠČE. Drama: Petek, 18. decembra ob 15: »Večno mlada Saloma«. Izven, zelo znane cene od 10 lir navzdol. — Sobota, 19. decembra ob 16.20: »Ples v Trnovem«. Izven. — Nedelja, 20. decembra ob 14: »Deseti brati«. Izven. — Ob 17: »Primer dr. Hirna«. Izven.

Opera: Petek, 18. decembra ob 17: Vokalni in instrumentalni koncert v korist Zdravstva gledaliških igralcev. Cene od 20 lir navzdol. — Sobota, 19. decembra ob 16: »Traviata«. Izven, znane cene od 20 lir navzdol. — Nedelja, 20. decembra ob 16: »Thais«. Izven. Cene od 24 lir navzdol. — Ponedeljek, 21. decembra: Zaprt.

ROKODELSKI ODER. Nedelja 20. decembra ob pol 5: »FIRMA«. Predprodaja vstopnic v nedeljo od 10—12 in dve uri pred predstavo v društveni pisarni, Petrarkova 12 I. nadstr., desno.

RADIO. Petek, 18. decembra, 7.30 Pesmi in napnevi — 8.00 Napoved časa. Poročila v italijanski in 12.20 Plošča — 12.30 Poročila v slovenski in 12.45 Laska glasba — 13.00 Napoved časa. Poročila v italijanski in 13.15 Poročila v slovenski. Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski — 13.17 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Siljane. Glasba za godalni orkester — 13.30 Pisana glasba — 14.00 Poročila v italijanski in 14.15 Pesmi za vse okuse — orkester vodi dirigent Segurini — 15.00 Poročila v slovenski — 17.00 Napoved časa. Poročila v italijanski in 17.10 Pet minut gospoda X — 17.15 Koncert kitarista Stanka Preka — 17.35 Pisana glasba — 19.00 Govorimo Italijancem — poučuje prof. dr. Stanko Lehen — 19.20 Poročila v slovenski — 19.45 Valček — 20.00 Napoved časa. Poročila v italijanski in 20.20 Koncert dnevnih dogodkov v slovenski — 20.45 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Siljane, sodeluje sopranistka Ksenija Vidaličeva; operna glasba — 21.20 Koncert tria »Emona« — 21.45 A. NI-COTERA: Pogovor s Slovenci — 22.00 Koncert ljubljanskega godalnega kvarteta (L. Pflöffer — I. violina, A. Dermelj — II. violina, C. Seilbauer — čelo, V. Šušteršič — viola) — 22.45 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarnje: dr. Kmet, Bleiweisova c. 42, mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenurgova ulica 7.

POIZVEDOVANJE. Denašnja z maljno vsoto denarja je bila v torek snajdena na živilskem trgu. Lastnik jo dobi v mestnem tržnem uradu v I. nadstropju Mahrove hiše na Kerkovem trgu 19.

Iz Novega mesta

Kdor se mudi v Novem mestu, lahko opravi vsa naročila in dobi vsa pojasnila v zvezi s časopisja »Slovenec«, »Slov. doma«, »Domojube«, »Bogoljube«, »Slov. knjižica« ter »Slovenčev koledar« v podružnici »Slovenec« v Novem mestu. Le če bodo naročniki redno plačevali naročnino, bodo list prejimali, sicer bo ustavljen. Tudi zastopniki imenovanih listov iz sosednjih krajev lahko izročijo ves nabrani denar in napravijo potrebne obračune pri podružnici v Novem mestu.

KULTURNI OBZORNIK

»Slovenčev koledar«

Med najvažnejše doneske pa spadajo tisti, ki hočejo v Slovencih vzbuditi zanimanje za stare običaje in navade, ki že izumirajo, pa so odraz etarozitnosti našega naroda. To je Kuretov uvod o naših običajih kot najlepšem zakladu, ter njih pomembnosti za sedanjí čas. Osrednji članek pa je napisal Boris Orel, ki je tudi lam napisal pregled slovenskih svetniških verovanj v zvezi z letnim časom. Sedaj je v podobnem načinu predstavil ob najbolj znanih in umetniško najpomembnejših slovenskih narodopisnih slikah takih slikarjev, kakor so Jurij Subic, Myrbach, ali bakrorezi iz Valvazorjeve delavnice, običaje našega kmeta v okrilju svetlega drevesa tekom vsega leta. Stari kult svetega drevesa je ohranjen pri nas še v velenju ploha in oranju snega za pust, dalje v Zelenem Juriju, belokranjskih kresnicah in zilskih rejih ter plesu pod lipo, pa tudi v žeganjih in božičnem badnjaku. Vse te šege podaja Orel po njih starejših pa tudi svojih sodobnih opisih, z razlago njihovega pomena in vznika. Razprava epada gotovo med najboljše in najvrednejše v tem koledarju. Janez Veider je podal zgodovino Bele Ljubljane ter v kratkem članku zjel vsu njeno vlogo preko stoletij za časa mostičarjev, rimske Emone, krščanskega vznika ter poznejših, baročnega časa do najnovejše Plečnikove Ljubljane. Stevilne slike, tlorisi, podobe (na prim. vse tri stolnice), označujejo nazorno nje razvoj. Alojzij Potočnik pa obuja spomin na čolnarje na Ljubljani. Koledar se spominja tudi velikih moč: tako 25 letnice smrti Ivana Cankarja e spominja na pokojnega Silvina Sardenka ter citati iz njegovih najlepših del. Spominja se slovenskega velikana vede Jurija Vege, ter jubileja enega

največjih veleumov sveta Leonarda da Vinci. Zvezi med italijansko in slovensko kulturo predstavlja članek prof. dr. Budala, kakor je bil objavljen svoj čas v Urbanijevi reviji L'Europa Sudorientale.

Za praktično uporabo pa so zanimivi predvsem gospodarski članki. Tu bodita na prvem mestu omejnena dva, z mnogimi načrti opremljena članka o slovenski kmečki hiši (inž. arh. Kregar Rado) pod naslovom Zdrav kmečki dom, zdrav rod, zdrav narod! ter drug: o ureditvi gnojnih in gnojničnih jam (inž. agr. dr. iur. Jože Šuhadolec). Oba članka imata namen pripraviti našemu kmečkemu človeku lepo bivališče ter praktično ureditev gospodarskega posloppa, kar je najvažnejše za naše podeželsko ljudstvo. To bo v bodočnosti največji problem za asanacijo naše vasi. Koledar se ga zaveda ter zato nudi v tem pogledu svojim kmečkim naročnikom najboljše nasvete priznanih strokovnjakov. Kmečkemu človeku — pa evedda prav tako tudi meščankemu — sta namenjeni živahni prirodoslovni reportaži o skrivnostni koruzi ter o čebelicah. Prva se bere resnično »kot pravljica«, eksotična pravljica iz Amerike, kjer je opisana vsa »romantična pot odkrivanja, pridelovanja in zboljševanja koruze, ki predstavlja danes enega najbolj razširjenih hranil. Tako poljudno pisanih pogledov na življenje rastlin, kakor ga je tu v besedi in sliki podal Janko Hafner, imamo malo v naši gospodarski književnosti. Prav tako je tudi prikazovanje »mojih prijateljic čebel«, teh muh, ki res niso — od muh. Tudi ta članek bo našim ljubiteljem čebel in — medu nudila dovolj razvedrila in poučila. Marjan Juvan, ki je lani predstavljal naše zdravilne rože v tabeli, ki nujno spada v družniško knjigo, je tudi letos opisal zdravilne zeli, toda v obliki, kakor se javljajo — v vrazih. Pisatelj bodo hvaležni za ta članek, kajti mnogo narodopisnega blaga je v njem, ki se že pozablja, pa je tako poln poezije (plozmarin), ki je zmerom z rožami v zvezi. Jože Plot je zato napisal lep članek o rožah »Delaj, delaj dekle

pušelj« ki naj navduši naša dekleta, da bodo gojila rože po oknih in vrtovih, tako bo slovenski dom en sam vrt. Kako pa se vrt obdeluje tekom vsega leta, pa kaže Koledar umnega vrtnarja. Tak članek gotovo spada v Koledar, saj nudi za vsak mesec razpored dela našega vrtnarja tako sadjarja, zelenjadarja kakor tudi cvetličarja. Po mesecih je razdeljeno delo v vseh treh tipih vrtov ter tako vedno na razpolago, da vrtnarju da dober svet in ga opozori na marsikaj, kar bi morda utegnil pozabiti. Tudi na trgovce je mislilo uredništvo, ter dal nekaj temeljnih natel za trgovce. V pogledu današnje orientacije v svet in njega gospodarsko ureditev nudijo dovolj gradiva taki članki, kakor je razlaga družinskih doklad, predvsem pa eden najpomembnejših člankov v knjigi: Sindikalno korporativna ureditev v Ljubljanski pokrajini. Tu je natančno ponazorjena notranja razdelitev in povezanost sindikatov, razloženo novi red, ki se uveljavlja pri nas. Statistkar in geograf pa bo dobil zanimive podatke v odstavkih: Če številkar hodi po svetu, ter Koliko ljudi živi na svetu? Tudi za športnika ima Koledar lepo besedo Zdrav kot dren — če hočeš, sprasuje naš športni strokovnjak Drago Ulaga bralca, obenem pa ga navaja na redne telesne vaje po — delu in razvedrilu. Naš novi rod mora biti zdrav »kot dren« in zato naj nihče ne preze teh navodil.

Ni pa koledarja, kakor se je uveljavil pri nas največ po zaslugi Mohorjeve družbe, brez — branja. In tega je tu dovolj: glavno povest je napisala naša najstarejša pisateljica Lea Fatujeva iz ljubljanske zgodovine: Na sredi te Ljubljane je lipca zelena... Z njo je znani baladi o povodnem možu in lepi Safarjevi Urški dala zgodovinsko polno-krvnost ter jo spretno opisala kot realno zgodbo brez romantične primise. Povest je ilustriral akad. slikar Godec. Potem so pa še manjše povesti naših pripovednikov, kakor so Jalen (Obcestni razbojnik), Velikonja (Anekdota), Plestenjak (Iz mlado-

sti)), Dular J. (Leseni petelin), Janežič (Na žegnaja v Jeruzalem), Kranjc Stane (Upokojenec), Prelog (Stari Lukc) itd. V pesmih je prinesel glavni donesek Joža Lovrenčič z lepo legendo o Mariji Pomagaj, v kateri je v štirih epevih obdelal Layerja in njegovo zaobljubo v kranjski ječi po novi Marijini podobi, ki jo je naslikal za Brezje. Vpesnjena legenda je lep literarni donesek svoje vrste ter bo krepil zaupanje v Marijo Pomagaj z Brezji, v našo Kraljico Slovencev. Potem je več pesmi obelodanih iz Sardenkove zapuščine (Materina bolečina, Kosec), pa tudi Cvelbarjeve (Stiripresna), ter modernih pesnikov: Dular (Kolednica), D. Ludvik (Božični triptih), Oevirk Z. (Kmetova molitev), Stana Vinček (Dom). Dramo pa predstavlja enodejanka Cvetka Golarja Svabta dveh bratov, v kateri je nazorno podal slovensko ženištno ter navade na njej (brna, Groharjeva slika). Ni pa to veselogra, temveč naravnost tragična balada v smislu Maeterlinckovega Veiljenca, kjer je vse vzušje polno tragičnega občutka, ki pripelje na konec do izpovedi umora: živ in mrtev brat sta skupaj na svatbi ene neveste.

Seveda ima Koledar tudi mnogo drobiža za naše otroke in ugankarje, v prilogi pa prinaša igre »Zenimo na pašo« na trdem papirju, tako da se lahko iztrga in vporablja za večerne zabave ure

Iz vsega tega vidimo, da je letošnji Slovenčev koledar zelo mnogostranski, da ima močne dejne poudarke, ki se tičejo vere v Boga in vere v narodno samobitnost, da informira o tokovih časa te skuša nuditi vsakemu nekaj: akademskemu izobražencu kakor trgovcu, kmetu kakor težaku, odraslemu kakor otroku. Prava družinska knjiga z načelnimi, praktičnimi, gospodarskimi kakor zabavnimi članki, prav kakor jih knjiga, ki naj bo vsak dan pri roki, imeti mora.

Po svoji zunanji opremljeni kakor tudi notranji ureditvi je letošnji Slovenčev koledar gotovo v vrsti teh koledarjev najboljši.

A. Fogazzaro:

64

Palača ob jezeru

Izbral je en izvod svoje knjige, od katere je imel skoraj celotno izdajo doma. Začel je razmišljati, kaj naj napiše v knjigo kot posvetilo. Pripravil jih je nekaj, a nobeno mu ni bilo po volji; eno je bilo preveč hladno, drugo preveč drzno. Končno je vzel knjigo in napisal na prvo stran:

Mili pomladi

K. S.

Takoj na to pa je že bil nezadovoljen s tem, kar je napisal. Cutil je, da mora povedati več, pojasniti, kaj čuti. Ali naj to napiše v knjigo? Ne, ni se spodobilo. Zakaj? Ni našel pravega razloga in zato je še dodal: Milo pomlad ljubi pisatelj, ki ga nihče ne pozna in nihče ne ljubi. Zanj, samo zanj bo lahko postal velik in močan ter bo premagal usode in pozabljenje. Če ga odvrne, bo zdrknil na dno prepada.

Da bi se umiril, se je lotil nekega rokopisa, ki ga je že dolgo časa pustil ob strani. A nise mogel umiriti. Delo mu ni šlo od rok in neprestano je pogledoval proti oknu, odkoder mu je dež še vedno ponaval:

»Jokaj, jokaj, ne ljubi te, ne ljubi te.«
Čez nekaj časa je vstal in odšel iz hiše.
Pozneje bi si ne znal dati odgovora o tem, kaj je počel v teh dolgih urah, dokler ni vstopil v stanovanje Steineggejevih.
»Pozdravljeni, dragi prijatelji! Kako sem vesel, da ste prišli, kljub tako strašnemu vremenu. Dajte meni!« je vzkliknil Steinegge, ki mu je prišel odpret, ko mu je jemal iz rok dežnik in klobuk

»Dober dan, gospod Silla,« je mirno dejala

Edita.
Sedela je poleg okna in šivala. Dvignila je obraz, ki ni bil niti zardev, niti blede, nato pa se je obrnila proti oknu.

Kljub deževnemu vremenu, je soba bila svetla. Na mizi, ki ni bila pokrita z lepim črnomodrim prtom, je bilo več debelih knjig, cel kup papirja in črnilnik, vse razvrščeno na tistem koncu mize, kjer je pravkar sedel Steinegge.

»Ta Gneist je zelo velik mož,« je dejal Steinegge; »v Nemčiji ga zelo cenijo. Morali bi prečitat ta članek v reviji »Unsere Zeit«. A jaz sem le majhen mož, ko prevedem pet ali šest strani, že ne morem več. Morali bi se kmalu naučiti nemško, da bi mogli prevesti njegov Self-Government. Delam za gospoda grejov, ker moram jesti, a zdi se mi ta trud popolnoma zavržen. Poleg tega prevajam zelo slabo francoško. Mislim, da bi z italijanskim prevodom mnogo zaslužili, ker bi se vaš rojaki brez dvoma zelo zanimali za to delo. Ne verjamate? Čudno! Če bi imel dovolj denarja, bi ga dal prevesti na lastne stroške. Ne? Čudno! Sedite! Kako knjigo imate?»

»To knjigo si dovoljujem podariti gospodični Editi,« je odvrnil Silla in položil knjigo na police poleg Schillerjevga lika in pri tem pogledal Edito.

»Hvala lepa, dragi prijatelj,« je dejal Steinegge.

Edita je položila roke na kolena in pogledala Silla.

»Hvala lepa,« je dejala, na pol začudeno, na pol radovedno. »Kakšna knjiga je?»

»Knjiga, o kateri sem vam govoril snoči.«

»Snoči?»

»Poglej jo vendar!« je dejal Steinegge in ji podal knjigo z nekoliko nestrpno kretnjo, ki je bila morda prva napram hčerki.

»Ah, vaša knjiga!« »Sanje!« Brez dvoma jo bom prav rada čitala. Očka, čitala jo bova skupaj, da si odpočiješ od svojega Gneista.«

Vrnila je knjigo očetu, ne da bi jo prelistala. Opazila pa je posvetilo.

»Priprisan sem, da je zelo lepo delo in da nama bo zelo všeč,« je hitel zagotavljati Steinegge ves zardev zaradi zadrege, zaradi hčerkinje hladnosti. »So pesmi?»

»Ne?«

»Ne? Mislim sem, da ste pesnik.«

»Zakaj?»

»Oprostite, dragi prijatelj,« Steinegge je smeje se prijel mladenci za roko. »Zaradi vaše samoveznice, ki je vedno v neredu. V Torinu sem proučeval nekega mladenci, ki je trdil, da imajo pesniki vedno nerodno zavezano samoveznico. Torej ne pišete pesmi?»

»Nikoli.«

»Je to povest?»

»Da.«

»Mislim, da so jo čitatelji in kritiki zelo pohvalili. Je naredila mnogo hrupa?»

»Da, toliko kakor kamen, ki pade v vodnjak. Bila je sprejeta zelo hladno. Nisem našel niti ene osebe, niti med tistimi maloštevilnimi, katerim sem jo podaril, ki bi jo bila sprejela kakor se sprejme tuja, ki ga je priporočil prijatelj; kakor skromnega obiskovalca brez naderjenosti morda, a ne brez sreča, ki ne želi drugega, kakor da bi ga poslušali, kadar sami hočete.«

»Kako to? Bržkone je bilo to iz zavisti.«

»Ne, ne. So nesrečne knjige in ljudje, ki

vzbujajo odpor že na prvi pogled celo najbolj

plemenitim srem.«

»Rea je tako, dragi prijatelj.«
»Mislim, da bi si pisatelj tega ne smel domišljati,« je pripomnila Edita, ne da bi dvignila glavo.

Silla je molčal.
»Zakaj, Edita?» je vprašal Steinegge.
»Ker mu tako mnenje jemlje zaupanje in moč. Brani mu, da ne more mirno proučiti napak svojega dela.«

»Nikakor ne,« je izjavil Silla. »Nekaj časa človek vztraja in kljubuje usodi. Rane še povečajo pogum. Končno pa pride nova, nepričakovana in tedaj ne preostane drugega, kot da si človek prizadeva, da pade dobro, z dvignjeno glavo, ne da bi prosil usmiljenja.«

»Morda je res tako. Vendar pa je treba paziti, da človek ne pripisuje preveč usodi. Se vam ne zdi tako? Ali ni bolj možato, če človek ne veruje preveč v usodo?»

»Ne veruješ v usodo?« je vzkliknil Steinegge. »Ali bi ti bila izgnanka, skoraj rečna in sama s starim lenuhom, če bi ne bilo usode?»

Editine oči so se zaiskrile.

»Oče!« je dejala.

Steinegge ni imel več poguma, da bi z besedo potrdil to, kar je rekel prej, pač pa je smeje se potrdil z glavo.

Edita je vstala in se mu približala.

»Oprostite, gospod Silla,« je dejala, naš prijatelj ste in zato mi boste dovolili, da nekaj povem očetu. »Ali ne veš,« je nadaljevala, obrnivi se k očetu, »da je zame največja sreča, da smem živeti skupaj s teboj, vedno samo s teboj, ljubiti te, ti streči, živeti v zavesti, da me varuješ in imaš rad?»

SPORT

Torino: 8 zmag

Šele po 11. kolu državnega nogometnega prvenstva se je posrečilo enajstorici Torina, da je izpodrinil Livorno. Ta ima sicer isto število točk,

FANTEK V NEBESIH

TEKST IN SLIKANICE: DAGMAR KACER

49

KO SO VSE LEPO UREDILI, SO POZVONILI S SREBRNIMI ZVONČKI IN IZGINILI. — KAKO VESELA STA BILA SIROMAČKA V ZAKRPNANIH OBLEKCAH JEZUŠKOVIH DARIL!

50.

SKOZI ZASNEŽENE VASI IN MESTA SO HITELI BOŽJI POSLANCI IN SREČAVALI LJUDI, KI SO HITELI K POLNOČNICI.

Edgar Wallace:

28

Krivnost skrivljene sveče

Roman

Rada bi bila govorila z gospodom Meredithom,« je odgovorila obiskovalka z »afektiranim glasom, s kakršnim skušajo nekateri opravičiti svojo revščino, hoteč opozoriti, da so včasih živeli v boljših razmerah.

»Vaša želja se izpolni,« je odvrnil T. Ks. uradno. Odprl je težka vrata, stopil v vežo, kjer ni bilo nikake preproge, — v uradnih prostorih ne poznajo okraskov — in pokazal gospe po stopnicah v prvo nadstropje, kjer je bil njegov urad.

Prižgal je vse luči in pogledal obiskovalko, ki je bila prijazna gospa, očitno stanodajkava.

»Poštena ženska,« je pomislil T. K. »vendar z lornjetom in bobrovino!«

»Oprostite, da sem prišla ob tej uri,« se je začela opravičevati, »a, kakor je imel navado reči moj rajnik oče, honny soit qui mal y pense! (Srām naj ga bo, kdor pri tem kaj slabega misli! — Geslo angleškega reda podveze.)

»Vaš rajnik oče je bil nemara trgovec s podvezami?« je dejal s šegavim poudarkom T. Ks.

»Izvolite sesti, gospa...«

»Gospa Cassley,« je rekla gospa ponosno in sedla. »Bil je v trgovini s tapetami. A treba se je upirati, kadar začne huditi svirati, pravi pregovor.«

»In kakšen huditi vam jo je zagodel, gospa Cassley?« je vprašal T. Ks. z nekoliko nestrpen, da bi izvedel za povod njenega obiska.

zaostaja pa v različni golov. Vse kaže, da je Livorno končal s presenečenji. Do besede bodo prišla tudi še moštva, ki imajo samo po 13 ali po 12 točk. O Romi smo že poročali, da v njenih vrstah nekaj škripa in da letošnje sezone najbrž ne bo končala tako slavno kakor lansko. Preteklo nedeljo je bilo na njeni strani vsih 20.000 gledalcev, vendar je morala na lastnem igrišču kloniti pred Ambrosiano. Izid je bil 3:1 v prid gostom. Precej lep obisk so imeli tudi v Milanu (10.000 gledalcev), Livorno pa, ki je igral v Genovi in tam podlega z 2:5, je privabil 9000 prištevov nogometne igre. Po enajstem kolu nudi razpredelnica naslednjo sliko:

Torino	11	8	0	3	29	8	16
Livorno	11	7	2	2	20	16	16
Genova	11	6	1	4	31	23	13
Juventus	11	5	3	3	26	20	13
Bologna	11	5	2	4	17	11	12
Milano	11	3	6	2	12	9	12
Ambrosiana	11	5	2	3	13	11	12
Fiorentina	11	5	2	4	19	18	12
Lazio	11	5	2	4	25	24	12
Roma	10	3	4	3	11	16	10
Atalanta	11	4	2	5	12	16	10
Bari	11	3	3	5	13	18	9
Liguria	10	3	2	5	8	18	8
Triestina	11	0	8	3	8	14	8
Venezia	11	1	4	6	8	18	6
Vicenza	11	2	1	8	12	24	5

Od prireditev prihodnje nedelje bo posebno zanimivo zvedeti, kako se bo obnesel Livorno v Rimu, kjer bo igral proti Romi. Zelo verjetno je, da bo Livorno napel vse sile, da bi se še obrljal kaj časa med vodilnimi klubi. Precej lažja naloga čaka Torino, čigar ime čitamo ta teden prvič na prvem mestu; igral bo v Bergenu z Atalanto, ki bo morala odstopiti najbrž ves izkupček v točkah.

Sport v kratkem

Meazza je še vedno izvrsten. Kdor je pozorno motril potek državnega nogometnega prvenstva, mu ni ušlo, da je igrala enajstorica Juventusa iz Torina v začetku nepričakovano slabo. Po četrtri nedelji pa je začel Torino z zmagami. Sledile so tri zmage po vrsti in potem je prišlo srečanje z Livornom, čigar ime je blestel visoko na vrhu razpredelnice. Tudi Livorno je moral kloniti pred Juventusom, pa še kakol izid je bil 3:0 v prid Torincem. Kaj se je v resnici zgodilo, da je začel Juventus kar nenadno s tolikšno srečo? Njegove vrste je okrepil stari reprezentivac Meazza in vnesel v moštvo novega duha in obilico izkušenj. Bomo videli, če se bo moč Meazze tudi v bodoče tako uspešno uveljavljala v »pomlajeni« enajstorici Juventusa?

V Beljaku so nadaljevali z nogometnimi tekmami za prvenstvo koroškega okrožja. Tokrat je bila sreča na strani domače enajstorice, ki je po napeti igri šele v 77. minuti dosegla vodilni gol in zmagala s 1:2. Nedeljski uspeh je pomagal Beljačanom do trenutnega prvega mesta na razpredelnici. Beljačani, kakor tudi celovški letaleci imajo sedaj po sedem točk. Jesensko prvenstvo pa še ni končano. Jeseničani bodo igrali še proti celovškemu Rapidu; če bodo zmagali, jim bo pripadel naslov jesenskega nogometnega prvaka.

K zagrebškimi rezultatom pretekle nedelje dodajamo, da je Gradjanski premagal Haška s 3:2, Concordia pa Zelezničarje s 1:0. Na tabeli vodi še vedno Concordia.

Nemški pokalni prvak Monakovo 1860 je gostoval v olimpijskem stadionu v Amsterdamu proti tamošnji enajstorici nemških letalcev. Monakovčani so pokazali tudi tokrat lep nogomet in zmagali s 7:2 (5:1). Prireditev je obiskalo 10.000 oseb.

Danes dopoldne je zapustil dolino solz in odšel v boljše onostranstvo naš ljubljeni soproj in predobri oče ter stric, gospod

Fran Bonač

dvorni svetnik v pokoju

Dragoga pokojnika bomo spremili k večnemu počitku v soboto, 19. decembra 1942, ob treh popoldne z Zal, iz kapelice sv. Andreja na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 17. decembra 1942.

Eliza Bonač, soproga s sinom Vladimirjem

in ostalo sorodstvo

»...in mu povedala,« je nadaljevala gospa Cassley, »da Belinda Mary...«

T. Ks. je planil pokonci.

»Belinda Mary, Belinda Mary!« je vzkliknil.

V trenutku je vse razumel. Gospodična, ki je poznala Grka in bila zaposlena pri Karu, je bila pri njem gotovo zaradi nekega svojega posebnega namena. Kara je moral imeti kako stvar njene matere, kako zelo pomembno stvar, kateri se ni marala odgovoriti in bi jo rada na ta način spet dobila. Gospa Cassley je še nadalje besedila, a njeno govorjenje mu je bilo le prazen zvok. Da je Belinda Mary mislila nanj, mu je vzbujalo v srcu nenavado začudenje.

»Seveda je mislila samo na policista,« se je oglasil njegov uradni jaz. »Mogoče ga je zavrnil človek T. Ks.«

Poklicel je po telefonu Mansusa in mu dal nekaj navodil.

»Počakajte tukaj,« je ukazal začuden gospe Cassley. »Moram še nekaj poizvedeti.«

Kara je bil doma in že v postelji. T. Ks. je vedel, da hodi ta nenavadni človek zgodaj spat in da sprejema v svoji dobro zavarovani sobi. Sluga ga je takoj odvedel in je vstopil, Kara je ležal v domači svileni obleki na postelji in kadil. V sobi je bilo tako toplo, da je bilo tudi v tem neprijetnem februarjem večeru neznošno.

»Kako prijetno presenečenje,« je rekel Kara, se vzravnil in sedel. »Upam, da mi oprostite moj dešhabill.«

T. Ks. ni odlašal in je kar začel.

»Kje je miss Holland?« je vprašal.

»Miss Holland?« Karove obrvi so izdale, kako se je začudil. »Kako čudno vprašanje, dragi

moj človek! Bo pač doma, ker si moram vendar misliti, da je odšla iz moje hiše.«

»Doma je ni,« je rekel T. Ks. »in jaz si moram misliti, da vendar ni odšla iz te hiše.«

»Kako nezapujni ste, gospod Meredith!« Kara je pozvonil in Fischer je vstopil s skodelico kave na podstavku.

»Fischer,« je zamrmral Kara, »gospod Meredith bi rad vedel, kje je miss Holland. Ali bi mu ne mogli pojasniti, ko poznate bolje njena pota ko jaz?»

»Kolikor jaz vem,« je uslužno odgovoril Fischer, »je odšla od tu ob svoji navadni uri okoli pete in pol Trenutek pred peto me je poslala, da sem odnesel neko pismo, a ko sem se vrnil, ni bilo več njenega klobuka in plašča, zato sklepam, da je tudi ona odšla.«

»Ali ste jo videli oditi?« je vprašal T. Ks.

Sluga je odmajal z glavo.

»Ne, gospod, redko vidim, kdaj gre in kdaj pride gospodična. Gospodična ni imela nikake omejitve in se je lahko vedno svobodno gibala. Mislim, da govorim točno, gospod?« se je obrnil h Karu.

Kara mu je prikimal.

»Verjetno jo najdete doma,« je posmehljivo namignil s prstom Tu. Ksu. in nadaljeval: »Kaj mislite, da bi skrivaj razne lepote v svoji hiši kakor na Vzhodu, zlasti kadar jih zaseduje kak občutljiv policist?»

T. Ks. je vrnil šalo za šalo, ker se mu ni zdelo, da bi kaj pridobil, ako bi se vzemiral. Po nekaj običajnih vljudnih besedah se je poslovil. Ko se je vrnil v urad, je našel Mansusa, ki je zabaval gospo Cassley s fantastičnim opisovanjem proslulih zločincev, katere je aretirjal.